

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД „ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА”

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

курсів підвищення кваліфікації практичних психологів

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ
УНІВЕРСИТЕТУ

Голова вченої ради

 В. С. Курило

(протокол № 3 від 30.10.2020 р.)

Освітня професійна програма
вводиться в дію з 1 січня 2021 р.

Ректор

 С. В. Савченко

(казак № 156-ОД від 30.10.2020 р.)

Старобільськ – 2020

Освітню програму курсів підвищення кваліфікації
практичних психологів
затверджено
на засіданні кафедри соціальної педагогіки
Протокол № 3 від 27.10.2020 р.

Завідувач кафедри Харченко С.Я.

ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою групою (навчально-методичною комісією) кафедри соціальної педагогіки у складі:

1. **Караман Олена Леонідівна** – доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки (e-mail: karaman.olena.lnu@gmail.com).
2. **Отрошенко Наталія Леонідівна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки (e-mail: nataliy29ot@gmail.com).
3. **Юрків Ярослава Ігорівна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки (e-mail: yurkiv.yara@gmail.com).

Характеристика освітньої програми:

<i>Кількість кредитів ECTS</i>	5.0 кредитів ECTS (150 годин)
<i>Кожен модуль складається</i>	1 кредит ECTS (30 годин)
<i>Загальна кількість модулів</i>	5
<i>Форма навчання</i>	Заочно-дистанційна

Мета програми:

вдосконалення професійної майстерності практичних психологів на основі модернізації змісту, форм і методів навчання, впровадження інноваційних технологій у навчально-виховний процес закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, закладів інтернатного типу дошкільних; інтеграція професійних та особистісних якостей практичних психологів, формування готовності до постійного підвищення освітнього рівня, використанням імітаційно-моделюючих, проєктно-дослідницьких методів, контекстного навчання, принципів інтеграції навчальної, проєктної і дослідницької діяльності.

Завдання:

- забезпечення індивідуально-особистісного та професійно-діяльнісного самовдосконалення слухачів на основі активізації їхньої базової освіти, набутого професійного та життєвого досвіду відповідно до індивідуально-особистих інтересів, соціальних запитів держави щодо ефективного виконання посадово-функціональних обов'язків;
- підвищення творчого потенціалу, задоволення інтелектуальних та творчих потреб, пристосування до змін соціального середовища, корекція якостей особистості фахівця з урахуванням його професійної діяльності у закладах освіти;
- розвиток професійного досвіду в суміжних галузях, мотивування до самоосвіти;
- підвищення рівня знань до рівня компетенції, щоб пом'якшити розрив поколінь за освітнім рівнем;
- стимулювання до інноваційної діяльності практичного психолога, формування компонентів психологічної готовності до інноваційної діяльності, підвищення власного інноваційного потенціалу;
- поглиблення та вдосконалення філософсько-методологічних знань щодо ролі інформації та ІКТ в освіті, науці, суспільстві, визначення закономірностей й проблем розвитку та становлення інформаційного суспільства; ознайомлення з позитивними і негативними аспектами використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті;
- підвищення загальнокультурного рівня.

Програмні результати навчання

Знання:

- сучасних тенденцій розвитку освіти;
- соціально-правових основ, законодавчих актів у сфері освіти, зокрема, соціально-педагогічної роботи;
- методологічних основ соціально-педагогічних і психологічних досліджень;
- з використання новітніх педагогічних технологій та інновацій сучасної освіти для організації соціально-педагогічного патронажу та закономірностей розвитку й психолого-фізіологічних особливостей здобувачів освіти певного віку, в тому числі дітей з особливими освітніми потребами.

Уміння:

- організувати діяльність на компетентнісних засадах (прогнозування, проектування, оцінювання тощо);
- вибудувати професійну діяльність на основі сучасних принципів організації психологічних технологій;
- конструювати та реалізувати сучасні програми просвітницької та профілактичної роботи із використанням різноманітних методів, форм і технологій;
- діагностувати освітній процес, учасників освітнього процесу і складати індивідуальні маршрути;
- формувати уявлення про наступність та логічну послідовність організації роботи практичного психолога закладу освіти;
- розвивати здатність практичних психологів ефективно реагувати на потреби закладу освіти;
- виконувати професійні завдання та обов'язки інноваційного характеру (здатність здійснювати інноваційну діяльність); аналізувати освітні ресурси Інтернету; використання ІКТ у своїй діяльності;
- розробляти зручний для використання в роботі річний план.

Комунікація:

- володіння системними знаннями про норми і типи педагогічного спілкування в процесі організації колективної та індивідуальної діяльності, вміння вислуховувати, відстоювати власну позицію, використовуючи різні прийоми розміркувань та аргументації, розвиненість культури професійного спілкування, здатність досягати педагогічних результатів засобами продуктивної комунікативної взаємодії (відповідних знань, вербальних і невербальних умінь і навичок залежно від комунікативно-діяльнісних ситуацій);
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).
- здатність працювати в команді.
- здатність до міжособистісної взаємодії.
- здатність організувати й контролювати командну професійну діяльність.
- донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності.
- здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію.
- здатність спілкуватися з представниками наукової спільноти із різних галузей знань.

Автономія і відповідальність:

- управління комплексними діями або проєктами, відповідальність за ухвалення рішень у непередбачуваних умовах.
- здатність працювати автономно.
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та / або груп осіб.
- здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.
- здатність розвивати й підтримувати на якісному рівні професійну діяльність.

Модулі освітньої програми

№ з/п	Назва модуля, теми	Загальна кількість годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль 1. Законодавство у сфері освіти та охорони дитинства (1 кредит ECTS 30 годин)					
1	Визначення основних понять: «дитина», «права дитини», «представництво інтересів дитини»,	12	2	2	8

	«захист прав дитини». Інформація щодо етапів розвитку прав дітей, ініціювання та розробки Конвенції ООН про права дитини. Зміст Конвенції ООН.				
2	Нормативно-правова база України щодо захисту прав дітей. Переконавання, що мають бути спільними для команди фахівців, які працюють з дітьми.	10	2	2	6
3	Причини порушення прав дитини в сімейному оточенні. Механізми захисту прав дитини в Україні.	8	-	-	8
Загальна кількість годин модуля 1		30	4	4	22
Модуль 2. Основи організації психологічної служби в освітніх закладах (1 кредит ECTS 30 годин)					
1	Нормативно-правове забезпечення діяльності психологічної служби системи освіти України. Організаційно-методичні засади діяльності психологічної служби закладу освіти.	12		2	8
2	Технологія підготовки педагогічних працівників до роботи в умовах соціально-економічних змін.	8	-	2	6
3	Психолого-педагогічний супровід навчально-виховного процесу закладу освіти.	10	2	-	8
Загальна кількість годин модуля 2		30	4	4	22
Модуль 3. Основи індивідуального консультування (1 кредит ECTS 30 годин)					
1	Організаційна складова консультування (формальні і процесуальні компоненти).	10	2	2	6
2	Терапевтичний простір та структурна організація процесу психологічного консультування. Встановлення контакту. Активне вислуховування.	12	2	-	10
3	Скарга. Очікування клієнта. Проблема. Запит. Вербальне і невербальне заохочення.	8	-	2	6
Загальна кількість годин модуля 3		30	4	4	22
Модуль 4. Принципи надання первинної психологічної допомоги під час гуманітарних катастроф (1 кредит ECTS 30 годин)					
1	Особливості надання первинної психологічної допомоги у дошкільних, загальносередніх, позашкільних закладах освіти.	10	2	-	8
2	Встановлення контакту. Комфорт та безпека. Стабілізація психічного стану. Сум та опрацювання втрати. Інформування. Практична підтримка.	10	2	2	6
3	Відновлення контакту із соціальним оточенням. Стратегії подолання стресу. Робота з батьками.	10	-	2	8
Загальна кількість годин модуля 4		30	4	4	22
Модуль 5. Психодіагностика стресу (1 кредит ECTS 30 годин)					
1	Поняття та критерії діагностики посттравматичного стресового розладу. Кількісні інструменти дослідження стресу.	12	2	2	8
2	Дитячий опитувальник психосоціального дистресу (CPDS, для дітей віком 7-18 років). Шкала оцінки впливу події (IES-R, для дітей віком 6-18 років). Батьківська анкета оцінки рівня стресу у дитини (для оцінки дітей від 6 до 18 років). Опитувальник «Сильні та слабкі сторони» (SDQ) – версія для батьків та вчителів (для оцінки дітей від 4 до 18 років).	8		26
3	Напівструктуроване інтерв'ю для оцінки травматичних переживань у дітей за DSM-5. Сфокусоване групове інтерв'ю. Проективна методика	10	2	-8

«Людина під дощем».				
Загальна кількість годин модуля 5	30	4	4	22
Загальна кількість годин освітньої програми	150	20	20	110

Форма атестації

Атестація проводиться у формі складання (написання) курсової роботи або проєкту, по завершенню курсів видається документ встановленого зразка (сертифікат) про підвищення кваліфікації.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТВОРЧИХ РОБІТ

Модуль 1 Законодавство у сфері освіти та охорони дитинства

1. Етапи розвитку прав дітей.
2. Ініціювання та розробка Конвенції ООН про права дитини.
3. Нормативно-правова база України щодо захисту прав дітей.
4. Причини порушення прав дитини в сімейному оточенні.
5. Механізми захисту прав дитини в Україні.
6. *Написання творчої роботи або проєкту відповідно до погодженої тематики з керівником (викладачем) курсу.*

Модуль 2 Основи організації психологічної служби в освітніх закладах

1. Нормативно-правове забезпечення діяльності психологічної служби системи освіти України.
2. Організаційно-методичні засади діяльності психологічної служби закладу освіти.
3. Психолого-педагогічний супровід навчально-виховного процесу закладу освіти.
4. Види діяльності психологічної служби в освіті.
5. Психологічна служба в закладах освіти України.
6. *Написання творчої роботи або проєкту відповідно до погодженої тематики з керівником (викладачем) курсу.*

Модуль 3 Основи індивідуального консультування

1. Сучасні технології в практичній психології консультування.
2. Консультативна бесіда як основний метод роботи психолога-консультанта.
3. Особистість психолога-консультанта.
4. Типологія консультантів та клієнтів.
5. Теоретичні основи психологічного консультування.
6. *Написання творчої роботи або проєкту відповідно до погодженої тематики з керівником (викладачем) курсу.*

Модуль 4 Принципи надання первинної психологічної допомоги під час гуманітарних катастроф

1. Особливості надання первинної психологічної допомоги у закладах дошкільної освіти.
2. Особливості надання первинної психологічної допомоги у закладах загальної середньої освіти.
3. Особливості надання первинної психологічної допомоги у закладах позашкільної освіти.
4. Особливості надання первинної психологічної допомоги у закладах професійно-технічної освіти

5. Особливості надання первинної психологічної допомоги у закладах фахової передвищої освіти.
6. *Написання творчої роботи або проєкту відповідно до погодженої тематики з керівником (викладачем) курсу.*

Модуль 5 Психодіагностика стресу

1. Поняття та критерії діагностики посттравматичного стресового розладу.
2. Способи та прийоми подолання стресу.
3. Сучасні теорії та моделі стресу.
4. Стрес, дистрес, основні чинники ризику стресу.
5. Протистояння стресам та їхнім наслідкам.
6. *Написання творчої роботи або проєкту відповідно до погодженої тематики з керівником (викладачем) курсу.*

Список рекомендованої навчальної літератури.

Основна навчальна література

1. Адаптація дітей до навчання у школі в діяльності психологічної служби: методичні рекомендації / за наук. ред. В. Г. Панка – Електрон. дані. – Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. – 100 с.
2. Анотований каталог інноваційного педагогічного досвіду працівників психологічної служби системи освіти України /за заг. ред. В. Г. Панка /упорядники: Н. В. Лунченко, Ю. А. Луценко – К. : Шкільний світ, 2008. – 70 с.
3. Городнов Н. М. Кабінет психолога в системі освіти / Н. М. Городнов. – К. : Шк. світ, 2009. – 128 с.
4. Докторович М. О. Арт-терапія в діяльності психолога та соціального педагога / М. Докторович, Г. Рурик, І. Хозраткулова. – К. : Ред. загальнопед. газ., 2014. – 96 с.
5. Інноваційні моделі підвищення кваліфікації працівників психологічної служби і консультантів ПМПК / авт. кол. за ред. Панка В. Г., Гаркавенко З. О. – Електрон. дані. – Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. – 219 с.
6. Карпенко О. Г. Вступ до спеціальності «Соціальна робота»: навчально-методичний посібник / О. Г. Карпенко. – К. : «Слово», 2011. – 164 с.
7. Кубіцький С. О. Технології соціально-педагогічної роботи в зарубіжних країнах: навчальний посібник. / С. О. Кубіцький. – К., 2015. – 187 с.
8. Лист Міністерства освіти і науки України «Про планування діяльності, ведення документації і звітності усіх ланок психологічної служби системи освіти України» [від 27.08.2000] №1/9-352.
9. Основи практичної психології / В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін.: Підручник. – К. : Либідь. Третє стереотипне видання – 2006. – 536 с.

Додаткова навчальна література

1. Діти з особливими потребами в школі : психол.-пед. супровід / [авт.-упоряд.: Романова О. М. та ін.]. – К. : Шкільний світ, 2011. – 127 с.
2. Докторович М. О. Соціально-психологічна робота з проблемними підлітками / М. Докторович, Г. Рурик, І. Хозраткулова. – К. : Редакції загальнопедагогічних газет, 2013. – 125 с.
3. Зайченко М. В. Інструментарій соціального педагога / М. Зайченко. – К. : Шк. Світ, 2011. – 128 с.
4. Найдьонова Л.А. Кібербулінг, або віртуальна агресія. Способи розпізнання і захист дитини : метод. рек. / Л. А. Найдьонова ; [упоряд. В. О. Снігульська]. – К. : Ред. загальнопед. газ., 2014. – 90 с.

5. Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК / за наук. ред. В. Г. Панка та І. І. Цушка. – Електрон. дані. – К. : Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. – 90 с.

6. Панок В. Г. Психологічна служба : [навч.-метод. посіб. для студентів і викладачів] / В. Г. Панок. – [2-е вид.]. – Кам'янець-Подільський : Друкарня Рута, 2013. – 328 с. 14

7. Проценко О. В. Профілактика соціальної дезадаптації дошкільнят / О. В. Проценко. – К. : Шкільний світ, 2011. – 127 с.

8. Психологічна служба і ПМПК системи освіти (за результатами 2012–2013 навчального року) / [Березіна Н. О., Лунченко Н. В., Обухівська А. Г. та ін.]. – К. : Ніка-Центр, 2013. – 60 с.

9. Рибалка В. В. Психологія розвитку творчо обдарованої особистості: наук.-метод. посіб. / В. В. Рибалка // НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих; Ін-т обдарованої дитини, 2010. – 440 с.

Інтернет-сервіси

Психологу	
http://www.osvita.irpin.com/viddil/v5/d65.htm	Міністерство освіти України. Положення про психологічну службу системи освіти України
https://sites.google.com/site/nmcpippo/	Науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи інституту післядипломної педагогічної освіти Київського інституту ім. Б. Грінченка
http://psylist.net/pedagog/schoolpsychkol.htm	Робота шкільного психолога зі школярами
http://psy-marketing.ru/?p=687	Основні напрямки роботи психолога
http://www.psihologu.info/content/view/147/16/	Психологічна служба в початковій школі: основні функції, задачі, напрямки роботи
http://childpsy.ru/lib/books/id/8741.php	Робота психолога в початковій школі
http://festival.1september.ru/articles/581398/	Авторська програма психологічного супроводу учнів з предмету "Етика і психологія сімейного життя" для учнів 10 класів
http://www.analizplan.narod.ru/rabotodar.html	Робота з обдарованими дітьми
http://newspaper.se-ua.net/page6	Проблеми які виникають в роботі психолога в школі
http://svitk.ru/004_book_book/13b/2812_bazarov-psiologiya.php	Психологія як професія (в ДНЗ, в ЗНЗ, в медицині)
http://www.rusmedserver.ru/med/pedagog/42.html	Взаємодія психолога з вчителем
http://www.psihologu.info/	Корекційна, розвивальна робота, поради. Що робити батькам якщо в дитини стрес.
http://www.psiholognew.com/	Тести та методики для дошкільних, шкільних психологів
http://www.otrok.ru/	Важкі діти
http://psyinfo.ru/	Основні питання психологічної служби
http://www.loippo.lg.ua/centre_psiholog.htm	Луганський центр практичної психології і соціальної роботи
Психологу ДНЗ	
itstechnology.ru/page/jak-dopomogti-ditini-adaptuvatisja-do-umov-ditjachogo-sadka	Як допомогти дитині адаптуватися до умов дитячого садка
lesechko.wordpress.com/2011/04/30/	Поради для дітей та батьків
childpsy.ru/lib/books/id/8741.php http://	Робота психолога в початковій школі
www.psy.org.ru/	Центр інтелектуального розвитку дитини. Нейропсихологія дитячого віку
www.specialneeds.ru/	Інтернет-проект про дітей з особливостями розвитку
sprosimam.org.ua/a/dityachii-sad-v%D1%96dpov%D1%96d%D1%96-dityachogo-psihologa-na-aktualn%D1%96-pitannya	Дитячий сад: відповіді дитячого психолога на актуальні питання

